

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

Lisanne Baltussen
l1.baltussen@nijmegen.nl

Ons kenmerk

E21.002418

Bijlage(n)

Bijgevoegd: Ja

Datum 5 oktober 2021

Onderwerp Tegen gaan niet-gebruik algemene bijstand

Geachte leden van de raad,

Op 30 april 2021 heeft de Inspectie SZW van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het rapport Niet-gebruik van de algemene bijstand gepubliceerd. Het rapport laat zien dat op 1 januari 2018 circa 170.000 huishoudens geen gebruik maakt van algemene bijstand terwijl zij hier wel recht op hadden. Dit is ongeveer 35% van de rechthebbende huishoudens. Een derde van de groep niet-gebruikende huishoudens heeft geen of een zeer beperkt (geregistreerd) inkomen, tot maximaal 20% van de bijstandsnorm. Twee derde van de niet-gebruikers heeft dus een inkomen tussen 20% en 100% van de bijstandsnorm.

Groepen niet-gebruikers zijn met name:

- Jongeren
- Zelfstandigen (grootste groep van de niet-gebruikers met inkomen)
- Personen met een Europese migratieachtergrond

Dit is een zorgelijk resultaat, zeker gezien het feit dat de algemene bijstand het laatste inkomensvangnet in Nederland is. Het onderzoek is een data-analyse van CBS-cijfers. Het rapport laat daarom met name in cijfers zien dat er sprake is van niet-gebruik en onder welke groepen dit het hoogst is, maar minder op wat de oorzaak is. Nader onderzoek naar de motieven van niet-gebruik is nodig, zoals tevens is aangegeven door Divosa en de Vereniging Nederlands Gemeenten (VNG) in hun reactie op dit rapport. Zij geven ook aan dat verschillende acties vanuit het Rijk rondom de Participatiewet en Werkloosheidswet noodzakelijk zijn. Desondanks baart het rapport hen zorgen en zien zij, aansluitend op het rapport, een aantal mogelijke acties voor gemeenten. Ook wij zien voldoende aanknopingspunten om de komende tijd een aantal acties te ondernemen met als doel het niet-gebruik van de algemene bijstand tegen te gaan. De bijstandsnorm is het bestaansminimum. Wanneer inwoners hier geen gebruik van maken terwijl zij er wel recht op hebben, vergroot dit het risico op problemen in de toekomst, zoals schulden. Door nu te investeren in de niet-gebruikers kan dit hoge maatschappelijke kosten op aanpalende terreinen (bijvoorbeeld schuldhulpverlening) voorkomen dan wel beperken.

Algemene bijstand opnemen in de acties onder lijn 1 en lijn 4 van de Armoede Agenda

Wij zetten in op het optimaliseren van het bereik van de inkomensregelingen en op het terugdringen van armoedeproblematiek onder werkende armen. De algemene bijstand voegen we toe aan onze communicatie over inkomensregelingen. Hiermee brengen we deze regeling extra onder de aandacht en willen we voorkomen dat inwoners geen algemene bijstand aanvragen, omdat ze onterecht denken dat ze er geen recht op hebben. Op verzoek van de Seniorenraad communiceren we al over de aanvulling op hun AOW die senioren met een laag inkomen landelijk kunnen krijgen.

Jongeren in beeld

Jongeren in beeld is een initiatief van het ministerie van SZW en het Inlichtingenbureau. Gemeenten die deelnemen ontvangen vanuit het Inlichtingenbureau een lijst met daarop jongeren die:

- Geen startkwalificatie hebben;
- Niet staan ingeschreven bij een onderwijsinstelling;
- Geen werk of te weinig inkomen (€< 473,- per maand) hebben;
- Geen uitkering (ongeacht bedrag) hebben.

Ook wij hebben ons aangemeld. Inmiddels is de aanmeldprocedure afgerond en hebben wij de eerste lijst met daarop 230 jongeren ontvangen. Na een eerste screening bleek dat veel van deze jongeren inmiddels wel bij ons bekend zijn. De jongeren die dit niet zijn en van wie blijkt dat ze nog steeds geen of een minimaal inkomen hebben benaderen wij op grond van de Participatiewet. Mogelijk hebben jongeren alsnog recht op een (aanvullende) uitkering om in hun levenshoud te kunnen voorzien en zijn ze gebaat bij begeleiding naar school of bemiddeling naar werk. Dit organiseren wij samen met WerkBedrijf. De Participatiewet is het startpunt, maar de lijntjes met schuldhulpverlening, onderwijs en zorg zijn kort. Het is natuurlijk aan de jongeren of ze hierop ingaan, het hulpaanbod is vrijblijvend.

Onderzoek na wettelijke zoekperiode jongeren

Het rapport benoemt de wettelijke zoekperiode voor jongeren als één van de obstakels voor gemeenten om niet-gebruik tegen te gaan. De verwachting is dat jongeren vaak denken dat ze geen recht hebben op een bijstandsuitkering, wat mede zou worden veroorzaakt door de zoekperiode. De zoekperiode vormt hiermee een risico waarmee jongeren uit beeld kunnen raken. Het rapport geeft tevens aan dat met de uit beeld verdwenen jongeren vaak geen contact meer wordt gezocht. Ook in onze gemeente gebeurt dit niet. Daarom onderzoeken we nu met ondersteuning van WerkBedrijf hoe we deze jongeren wél kunnen gaan benaderen. We willen achterhalen hoeveel jongeren niet terugkomen, maar eigenlijk wel recht hebben op een (aanvullende) uitkering. Deze jongeren zullen we vervolgens benaderen. We verwachten dat hier deels overlap is met de lijst vanuit Jongeren in beeld.

Onderzoek buiten behandelingen bijstandsaanvragen

Een deel van de bijstandsaanvragen wordt buiten behandeling gesteld. Een bijstandsaanvraag wordt buiten behandeling gesteld als de aanvrager niet reageert op herhaaldelijke verzoeken en uitnodigingen vanuit afdeling Zorg & Inkomen. In 2020 zijn 191

aanvragen buiten behandeling gesteld. Inwoners die nog steeds geen geregistreerd inkomen of een inkomen onder bijstandsniveau hebben benaderen wij.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd over de acties die wij de komende tijd ondernemen om niet-gebruik van de algemene bijstand tegen te gaan.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

mr. drs. A.H. van Hout
gemeentesecretaris

drs. H.M.F. Bruls
burgemeester

Bijlage

1. Rapport Niet-gebruik van de algemene Bijstand, Inspectie SZW